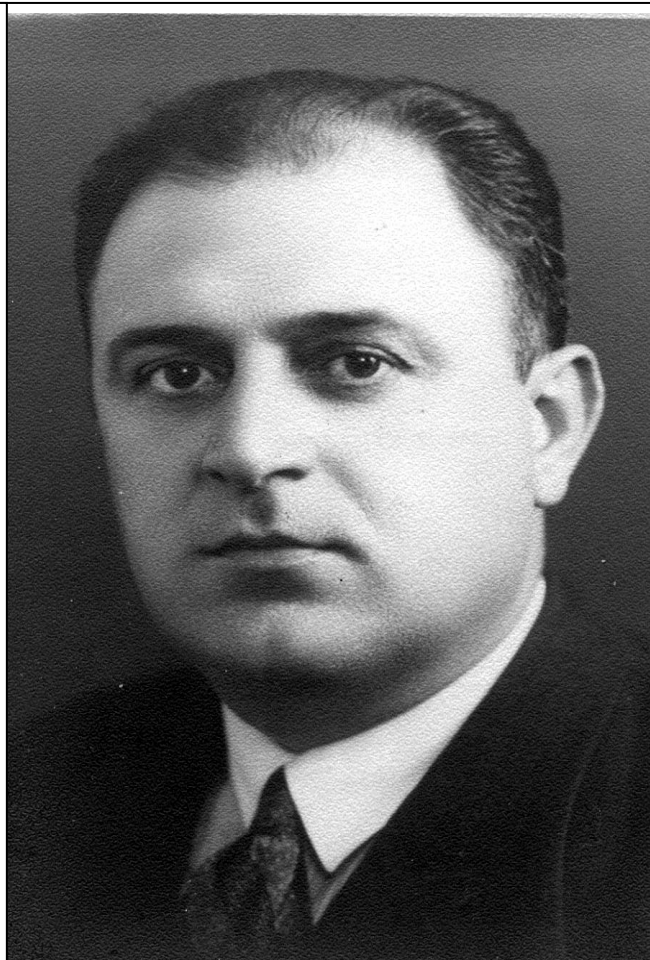

Заслужилите кметове на Бургас: инж. Атанас Петков Сиреков

* Площадът пред Общината отново носи името на този човек.

* След половин век, Община Бургас през 2008 г. възстанови една историческа справедливост.

© Международен търговски и културен център • ГЕОПАН • 2006 г.

се премества в Копривщица. Дядо му се е занимавал с абаджийство и е имал собствено килийно училище. Баща му Петко остава от малък сирак. Приютяват го католически свещеници от гр. Пловдив (Атанас Сиреков остава до края на живота си източноправославен). Завършва католически пансион - педагогически профил. Става начален учител в Копривщица, а по-късно при разкриване на гимназията и гимназиален учител по френски език и география. За добра служба и обществени изяви е бил награден с орден лично от цар Борис III. Този орден по-късно, през 1924 г. бащата връща. (в-к „Радикал”, бр. 273 от 08.12.1924 г.)

ИНЖ. АТАНАС ПЕТКОВ СИРЕКОВ

Кмет на Бургас от 29 януари 1936 г.

до 19 ноември 1939 г.

Учредител на Ротари клуб – Бургас

Инж. Атанас Петков Сиреков е роден на 29.08.1898 г. в гр. Копривщица. Чрез него Бургас се свързва по един неповторим начин с градовете на българското Възраждане. Фамилното му име произхожда от „Сейрек басан”, което преведено на български език означава „рядко стъпков”, тъй като в рода е имало един много едър хайдутин, който когато го преследвали турците, оставял редки стъпки в снега. Фамилията е от гр. Клисурса, но в началото на XIX век част от нея

Община Бургас и Международният търговски и културен център ГЕОПАН завършиха още през 2006 г. с изключителното съдействие на Главно управление на архивите при Министерски съвет и Териториална дирекция „Държавен архив” – Бургас цялостно изследване на дейността и живота на кметовете на Бургас (1878-2006). Шест години издаването на събраната уникална информация за новата история на Бургас, фотоархив и документи очакват решение на общинската администрация за издаването им..

Редакцията на „Морски вестник” публикува част от изданието – документалния очерк за инж. Атанас Петков Сиреков, така както е предаден за печат. Надяваме се, албума да бъде представен на бургаската общественост за поредния празник на града ...

КМЕТОВЕТЕ НА БУРГАС (1878 - 2006)

© Международен търговски и културен център • ГЕОПАН • 2006 г., текст и дигитален архив

© автори П. Димитрова, Ст. Пейков, 2006

Майка му Цона произхожда от многодетно бедно копривщенско семейство. Баща ѝ почива млад и майка ѝ изхранва четирите си деца с тъкане на губери и друга чужда работа. Член на семейството е и Велю Сейрекът (второто по ред име след това на Георги Тиханек, написано на знаменития паметник „Първата пушка” в Копривщица), участник в Априлското въстание от 1876 г.

Бъдещият кмет на Бургас Атанас Сиреков е най-голямото дете в многочленното семейство: баща Петко, майка Цона, брат Никола, сестри Мария и Анастасия и баба Мария (майка на баща му Петко). Издържали са се от учителската заплата на бащата, двадесетина кошера с пчели, крава и др. дребен добитък. Въпреки това три от децата са завършили висше образование: Атанас - машинен инженер, Никола - физик, Анастасия - биолог, а Мария завършва педагогически институт и работи като прогимназиална учителка. Атанас получава прогимназиално образование в Копривщица, след което постъпва в Пловдивската мъжка гимназия. След завършване на V гимназиален клас, в началото на Първата световна война постъпва във Военното на Н. В. Царя училище в София, което завършва успешно и става кадрови офицер. Веднага е изпратен на Южния фронт като командир на пионерен взвод (щурмоваци). Пленен е от гърците, но след няколко дни успява да избяга, като освобождава и други български войни. За тази и други бойни заслуги е награден с орден „За храброст”, връчен му лично от престолонаследника княз Борис. Бил е само на 19 години. Продължава да служи в армията и след примирието. През 1921 г. се демобилизира по собствено желание, получава полагаемото му се парично обезщетение и заминава за Германия да следва машинно инженерство. Настъпилата по това време инфлация в тази страна за няколко месеца стопява парите му и е принуден да работи като шофьор, чертожник и др., да учи и да се занимава с обществена работа - председател на българското студентско дружество „Родина”. Там се запознава с бъдещата си съпруга Зорка Симеонова Караиванова, която следва зъболекарство.

Атанас Сиреков се дипломира през 1927 г. и започва работа във Военна инженерна работилница - София (началото на Княжевското шосе). По това време се оженва за д-р Зорка Симеонова Караиванова. Тя е най-малкото дете на о.з. ген. Симеон Караиванов, починал през 1911 г. и Екатерина Щерионова Вълкова (дъщеря на известния по него време бургазлия Щерион Вълков).

През 1929 г. се установява да живее при съпругата си в Бургас. През 1930 г. се ражда първият му син Петко.

Не след дълго - около 1931 г., инж. Сиреков основава самостоятелно инженерно бюро и малка монтажна работилница с 2 - 3 работника. По това време прави съдружие с инж. Каракостов и Никола Марчев - всички от Бургас, и се заемат с проектиране и построяване на малка електроцентраля и електрифицирането на гр. Малко Търново. В града светват първите електрически лампи. Освен това инж. Сиреков проектира и построява хладилната инсталация на фабриката за шоколадови изделия „Братя Анастасови”, парното отопление на Популярна банка - Бургас, на затвора в Плевен и др. Бюрото на инж. Сиреков се намирало в „Безистена” на ул. „Александровска”, точно под скулптурата на орела. Работел в една стая с инж. Евгени Левицки - геодезист, а в съседство е било архитектурното бюро на арх. Славов.

Още с идването си в Бургас инж. Сиреков става активен член на ловното дружество в града, а от 1934 г. до смъртта си е и негов председател. Член е и на Управителния съвет на Българската ловно-стрелческа организация „Сокол”. Като председател на бургаското дружество довършва, обзавежда и ръководи хижа „Рошковец”, създава фазанария и два ловни развъдника и пр. (сп. „Ловец”, декември 1939 г.). В същото време той е председател на Електрическа кооперация „Светлина”

(днешното „Електроснабдяване” в Бургас), основател на Комитета за напредъка на Бургас, учредител на Ротари клуб Бургас и др.

През 1935 г. се ражда вторият му син Симеон.

През януари 1936 г. инж. Атанас Сиреков е назначен за кмет на гр.Бургас. Преустановява всякаква частна работа. Като кмет започва да работи главно в следните направления: водоснабдяване, благоустройство, хигиенизиране, модернизирание на града и социално дело. По него време Бургас се е снабдявал с вода от няколко каптирани източника, включително и от Баш бунар (до Бургаски минерални бани) и минерална вода. Водата се отвеждала до помпена станция, която съществува и сега (т. н. „Висок резервоар”). Под негово ръководство и със съдействието на инж. Мундров, инж. Димитров, Асен Братков и др. е бил изследван голям район между помпената станция, Минералните бани и минно селище Черно море. Направени са били няколко дълбоки кладенеца, от които се е черпила питейна вода, която заедно с водата от каптираните извори и тази от Минералните бани задоволявала нуждите на града. Перспективното развитие на Бургас налагало да се започват проучвания за вода и в района на с. Българово. С оглед на бъдещето развитие на Бургас инж. Сиреков считал, че основен източник на питейна вода е Стара планина, но общината не е разполагала с парични средства за такива проучвания и мащабни водоснабдителни проекти.

В благоустройствената програма на инж. Сиреков се набляга на павирането на улиците на града. В кариерите на с. Горно Езерово (Мугрис) и Атия започват да изработват по-малки павета и с тях се застилат много улици в сегашната стара част на града. Направени са квартални градини, като градинката Цар Симеон (дн. Борисова градина) (до сегашния Младежки дом) и др. Построено е морското казино - открито официално на 28.08.1938 г. За първи път в България в Морската градина (дн. парк Булеварда) на Бургас е пуснат фонтан със сменящи се цветове на водната струя. В Морската градина са монтирани и бюстовете на някои от народните будители и революционери.

През 1938 г. в общинските хали е монтирана съвременна мощна хладилна инсталация и е завършен здравният дом. По предложение на инж. Сиреков и с одобрението на общинския съвет започва проектирането и строежа на Новата община. Конкурсният проект за общината (арх. Овчаров) е от 1927 г. Началото на строежа е от 1931 г. и продължава с прекъсвания до 1945 г. Проектант е арх. Овчаров от София. На нейното място била старата градска медицинска служба и др. служби и е бил закрепен известният часовник на Бургас, а сградата на старата община е била срещу нея. Там кабинетът на кмета бил в ъгловата стая с изложение юг-изток. При кмета гражданите влизали по всяко време, минавайки през заседателната зала. Нямало пропуск и секретарки. По същия начин се влизало и при помощник-кмета Лалю Недев (юрист), Косю Петков (машинен техник от Военно-морското училище), секретаря на общината Методи Шишков (по-късно известен туристически деятел от гр. Бургас).

По това време по централните градски улици били монтирани висящи осветителни тела, а в района на Коджакафалийската махала се извършва канализация и водоснабдяване на много къщи.

През 1936 г. е построено Германското училище (дн. сграда ул. „Св. Св. Кирил и Методий” № 45) по проект на арх. Белковски. Започват строежите на Първа мъжка гимназия „Г. С. Раковски (дн. Гимназия за изучаване на романски езици) (арх. Найденович, Храбър Попов) - 1939 г., Областното иженерство (дн. РДВР и Пасп. отдел) – 1938 г. арх. Посинов. 1938 г. е открито Казиното и първия железобетонен мост в морето.

Инж. Сиреков посрещава много време на създаването на образцова противопожарна служба (Пожарна команда). По негово време били закупени два

нови съвременни пожарникарски автомобили марка „Форд”. В службата имало голям ред и дисциплина, осигурени със съдействието на нейния командир Христо Нонов - о.з. офицер. В кулата на пожарната команда дежурел денонощно пожарникар, за да наблюдава града за евентуален пожар. Кметът наредил да му се съобщават незабавно за всички по-големи пожари в района на града, включително и в квартал „Комлука” и с. Атанасово (днешните ж.к. „Изгрев” и „Зорница”), като се отзовавал веднага по всяко време на денонощието, било със собствения си автомобил, било със служебен.

През 1938 г. общината закупува и първата съвременна служебна лека кола марка „Крайслер” с регистрационен номер Бс 310 за нуждите на общината.

Във връзка с модернизирването на Бургаските минерални бани и построяването на съвременен балнеосанаториум през лятото на 1938 г. Инж. Атанас Сиреков, началникът на ВиК инж. Димитров и юрисконсултът на общината Петър Чаракчиев направили предварителни задълбочени проучвания на известни тогава минерални бани като Вършец, Хисаря, Карловските мин. бани и др. В резултат на това е започнат идейния проект на днешния балнеосанаториум на МНЗ.

Инж. Атанас Сиреков почива на 19.11.1939 г. при изпълнение на служебния си дълг при следните обстоятелства: в края на първата десетдневка на месец ноември в Бургас и района пада голям сняг. Прекъснати са пътищата и електрическите проводници към помпената станция. Градът е без вода. Сам, на кон, инж. Сиреков се отзовава на мястото на аварията. С помощта на 3 - 4 общи работника вдигат стълбовете и възстановяват електрозахранването. Ето как е запомнил този ден неговият син. „ ... *Прибра се късно вечерта много изпотен и мокър до кости. На следния ден сутринта рано отиде на пожар, а вечерта замина в командировка за София. След два дни се завърна с висока температура. Разболя се от бронхопневмония и след една седмица почина на 41- годишна възраст. След смъртта му на заседание на Общинския съвет площадът пред Общината бе преименуван от „Търговски” на „Инж. Атанас Сиреков” (След 09.09.1944 г. му е дадено името „Свобода”).(в-к „Бургаски фар” бр. 5398 от 21.11.1939 г., в-к „Морска заря” год. XII, 20.11.1939 – б.н. П.Д. и Ст.П.)*

Поради лошото материално състояние на семейството му, (кметът, известен като много състрадателен човек, е давал лични помощи от собствената си заплата на оплакващи му се непрестанно бедни бургазлии) общинският съвет решава и гласува 100 000 лв. помощ на вдовицата и децата му. Д-р Зорка Сирекова се отказва от тях в полза на бедните от града. (*Удостоверение от Бургаско градско общинско управление 6480 от 28.03.1945 г.*)

На погребението му, на което се стича целия град е прочетена и съболезнователна телеграма от царя до съпругата на покойника: *„Опечален от вестта за ранната загуба на Вашия съпруг, заслужил кмет на гр. Бургас, изказвам Вам и на близките Ви най-искрени съболезнования. Бог да го прости. Царят.”* (в. „Бургаски фар” бр. 5398 от 21.11.1939 г.).

Така си отива един от заслужилите кметове на Бургас, делата на който и до днес са вградени в пътя на нашия град към бъдещето.

Усиленото благоустрояване на града след 1933/1934 г. продължава и в мандата на кмета Сиреков. Към началото на 1939 г. водопроводната мрежа достига 104 км. Водоподаването е 30 л/сек. През 1938 г. на жител се падат 62 литра/денонощие изразходвана вода. Канализационната мрежа към 1939 г. достига 44 км и задоволява 75 % от нуждите на населението. Към края на 1939 г. са настлани с паваж, калдъръм и шосирани 244 000 кв. м. улици и площи – 54 % от общата подлежаща на застилане площ. Продължава електрифицирането и на крайните квартали. През 1937 г. топлоелектроцентралата Андрее при м. Черно море увеличава мощността си на 6 000 квт/часа. До 1939 г. града е почти изцяло електрифициран.

Източници:

1. ТД „Държавен архив“ - Бургас
2. Спомени на Петко Атанасов Сиреков (син на инж. Атанас П. Сиреков), ДА „Тракия – Геопан”

КМЕТОВЕТЕ НА БУРГАС (1878 - 2006)

© Международен търговски и културен център •ГЕОПАН• 2006 г., текст и дигитален архив

© автори П. Димитрова, Ст. Пейков, 2006